

مدرسه علمیه جامعه النور

شهرستان اصفهان

ناسازگاری برخی ضرب المثل ها از دیدگاه اسلام

استاد راهنما

خانم مرجان سادات حر

محقق

زهرا سلیمانی

۹۱ بهمن

مدرسه علمیه جامعه النور

شهرستان اصفهان

ناسازگاری برخی ضرب المثل ها از دیدگاه اسلام

استاد راهنما

خانم مرجان سادات حر

محقق

زهراسلیمانی

۹۱ بهمن

تقدیم به

ساحت مولای زمان و امام عصر

حضرت مهدی (علیه السلام)

تقدیر و تشکر

با سپاس از

- خداوند متعال که توفیق مطالعه و نگارش این مطالب را به بنده حقیر تفضل فرمود.

- ساحت مقدس حضرت مهدی (عج الله تعالى فرجه الشریف) که در تمام مراحل این تحقیق مراعات طاف خویش بهره مند ساختند.

- استاد عزیزو گرانقدر سرکار خانم مرجان السادات حر که راهنمای این جانب بودند.

- مدیریت محترم سرکار خانم مولوی.

- مادر مهریان و فدا کارم که در طول تحقیق کمال همکاری رانمودند.

- خواهر گرامی که مرا در این تحقیقی یاری نمودند.

اجانب خودداری کند و حفظ دین باینست که اعتقادات خود را از زوال و شک نگاه دارد و اخلاق و اعمال خود را بر وفق آنها قرار دهد و به این صورت میتواند از اسراف جلوگیری شود.^۱

۷. مشت نمونه خروار است^۲

اشتباه در این مثل این است که اگر فردی یا افراد کمی در قشری یا خانواده‌ای کار اشتباهی کرد آن را به تمام افراد آن قشر یا خانواده نسبت می‌دهند به طور مثال اگر از قشر طلاب یا دانشجو یا یک نفر از خانواده کار بدی یا گناهی انجام داد میگویند همه طلبه‌ها یا دانشجوها این طور هستند یا همه خانواده اینها این خصوصیت بد را دارند و خصوصیت بد یک نفر را به جمعی نسبت می‌دهند.

۸. نیک چون با بد نشیند بد شود

راجح به اینکه تاثیر همنشین چقدر زیاد است حرفی نیست ولی همیشه هم اینطور نبوده و هست که در سایه و مجالست بانیکان نیک شوند که اگر چنین بود همسر لوط پیامبر به علت هم نشینی با پیامبر خدا خوب می‌شد حال میدانیم که در زمرة بدکاران قرار گرفت و نیز بدین شکل نیست که نیکان در سایه همنشینی با بدان حتماً بد شوند که اگر چنین بود آسیه که یکی از زنان مقدس تاریخ است به علت همسری فرعون که ستمگرین عنصر تاریخ بود از ایمان بری می‌شد و دیدیم که اینطور نشد. (وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَاتَلَتْ رَبَّ أَبْنِ لَى عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجَّنَى مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَّلَهُ وَ نَجَّنَى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ)^۳

اما در اکثر افراد میتواند تاثیر به سزا بگذارد، به خصوص اینکه انسانها از همتای خود بیشتر چیزی میآموزنند تا والا ترا خویش.^۴

۹. یک شب که هزار شب نمیشه

بعضی از انسانها برای انجام گناه خود این ضرب المثل را به کار می‌برند و با گفتن این مثل مجازی صادر می‌کنند برای ارتکاب گناه خود حکم خدا را زیر پا می‌نهند و یک شب بودن رادلیل بر مجاز بودن گناه خود می‌پندارند و در حقیقت گناه خود را کوچک می‌شمارند هنگامی که بنده گناه خود را بزرگ بینند، گناهش در نزد

۱. عبد الحسین، اطیب البيان فی تفسیر القرآن، تهران، انتشارات اسلام، ۱۳۷۸، ش، ص ۴۸۵.

۲. علی اکبر دهخدا، امثال و حکم، ۴، ص ۱۷۱۲.

۳. تحریم آیه ۱۱.

۴. ابراهیم واحد، باورهای غلط، ص ۶۸.

خدا کوچک می شود و چون آن را کوچک بشمرد ، در نزد خدا کوچک میشود. بزرگ بینی گناه که نشان از عدم الفت و آشنایی است ، نفرت و ناخشنودی از آن را در قلب میکاهد . در مقابل ، خردانگاری ، نشان از انس والفت به گناه دارد و همین انس باعث میشود گناه ، شدید ترین آثار را در قلب باقی بگذارد و آن را تاریک کند . در حدیث است که مؤمن ، گناه خود را چون کوهی بر فراز خود می بیند و همیشه در هراس است که بر او فرو ریزد ، ولی منافق گناه خود را چون پشه ای می بیند که برینی اش نشسته و آن راتارانده است .

امام صادق از رسول اکرم نقل می کند : از گناهان کوچک انگاشته پرهیزید ، زیرا بخشیده نمی شود .

کسی پرسید : گناه کوچک انگاشته ، چگونه گناهی است ؟ فرمود : گناهی که صاحبش پس از ارتکاب ، بگوید : خوشابه حالم اگر گناهم همین باشد .^۱

---

۱. محمد رضا جباران، علم اخلاق، قم، نشر هاجر ، ۱۳۸۳، ج ۲، صفحات ۱۹۳ و ۱۹۴.

نتیجه

ضرب المثل پدیده ای است که ضرورت و نیازهای مردم آن را خلق کرده است و از سالهای قبل تاکنون سینه به سینه گشته و به مارسیده است و هر قومی یاملتی به زبانی مناسب با اوضاع و احوال خود، آن رایان کرده است. ضرب المثل ساخته و پرداخته‌ی یک یا چند روز، نبوده و سالیان دراز طول کشیده تا یک ضرب المثل بوجود آمده است.

یکی از فواید مثلها آن است که جمله‌ها کوتاه و مختصر و زیباست؛ بیشتر مردم درگفت و گوهای خود بارها آن‌ها را شنیده‌اند؛ بی‌درنگ بر دل می‌نشینند و باعث می‌شود که گفت و گوهای طولانی، کوتاه شود. اگر کسی مثلی را درست و در جای خود بکار ببرد، گفتارش شیرین تر و حرفش اثر بخش تر می‌گردد.

از این جهت اگر کسی مثلی را درست و به جا استفاده نکند و باعث بشود که ارزشها را زیر پا گذارد نه اینکه گفتارش شیرین نمی‌شود بلکه سخشن هم اثر بخش و مفید نخواهد بود.

پس هر حرفی که مکرر استفاده و به عنوان مثل نامیده می‌شود دلیل بر درستی آن واستفاده آن در هر جا و هر موقع نمی‌باشد.

منابع و مأخذ

- *قرآن کریم ،مکارم شیرازی ناصر،تهران،دارالقرآن کریم،۱۳۸۰.
- ۱) جباران محمد رضا ،علم اخلاق ،ج،۲،قم ،نشر هاجر ،۱۳۸۳.
- ۲) حقیقی محمود ،چراغ «اینگونه نهی از منکر کنیم»،نشر نجف آباد:انصارالامام المنتظر(عج) ،۱۳۹۰.
- ۳) دستغیب عبدالحسین ،گناهان کبیره ،بی جا ،انتشارات مؤسسه مطبوعاتی دارالکتاب (جزایری).
- ۴) دهخدا علی اکبر ،امثال و حکم ،ج۱ او۴،تهران ،انتشارات امیر کبیر،۱۳۸۳.
- ۵) سروی فخر محمود ،ضرب المثل های فارسی ،تهران ،نشر پل،۱۳۸۵.
- ۶) سلحشور سهیلا ،بهترین ضرب المثل های ایرانی ،تهران،نشر ارونده،۱۳۷۳.
- ۷) عبدالحسین ،اطیب البیان فی تفسیر القرآن ،تهران ،انتشارات اسلام ،۱۳۷۸ ش.
- ۸) قرائتی محسن ،گناه شناسی ،تهران ،نشر مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن ،۱۳۸۰.
- ۹) مهدوی راد محمد علی ،تهران ،آفاق تفسیر پژوهی،نشر هستی نما ،۱۳۸۲،
- ۱۰) واحد ابراهیم ،باورهای غلط ،قم ،انتشارات شهاب الدین ،۱۳۸۹،
- ۱۱) هادی محمد / ابو محمد وکیلی ،آموزش علوم قرآن ترجمه التمهید فی علوم القرآن ،بی جا ،ناشرسازمان تبلیغات اسلامی ،۱۳۷۴،

